

AR-GE' nin Önemi ve Antepfistığı Araştırmaları Etki Değerlendirmesi

Ar-Ge (Araştırma ve Geliştirme) kelimesi son zamanlarda sıkça kullanılmakla beraber herkes tarafından çok farklı yorumlanabilmektedir. Kimilerine göre Ar-Ge yeni bir ürün üretmekken, kimilerine göre salt bilimsel çalışmalar yapmaktır. Tanım olarak ise Ar-Ge; bilimsel ve teknik bilgi birikimini artırmak amacıyla, sistematik bir temele dayalı olarak yürütülen, yaratıcı çaba ve bu bilgi birikiminin yeni uygulamalarda kullanımınıdır.

hedefi ise; yüzde 3 olarak belirtilmektedir. (AB. İnovasyon Raporu 2011)

Türkiye de tüm sektörlerin kalkınmasında ve gelişmesinde önemli olan Ar-Ge çalışmaları, tarım sektörünün kalkınması ve gelişmesinde de çok önemlidir. Tarım Bakanlığı bünyesinde Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü'nün varlığı da devletimizin tarımsal araştırmalara verdiği önemin göstergesidir. Tarımsal Araştırmalar

Mustafa ÇALIŞKAN / Ziraat Müh.
Antepfistığı Araştırma İstasyonu Müdürlüğü

Hızla değişen dünyamızda zengin ülkelerle fakir ülkeler arasındaki farklar giderek artmaktadır. Ar-Ge ye önem veren teknolojiyi elinde bulunduran ve böylelikle gelişmiş bir sanayiye sahip olan bu ülkeler, üçüncü dünya ülkelerini giderek kendilerine daha fazla bağımlı hale getirmektedir. Ülkemizin bu gelişmiş ülkeler sınıfında yer alabilmesi için de teknoloji geliştirmeye, yenilikçi ürünler üretmeye şiddetle ihtiyacı vardır.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi göstergelerinden biri, ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasından (GSYH) Ar-Ge' ye ayırdığı paydır. AB Komisyonu'nun hazırladığı İnovasyon Birliği 2011 Rekabet Raporu'na göre; Türkiye, 2009 yılı itibariyle GSYH'sinin yüzde 0,85'ini, 2010 yılında ise yüzde 0,84'nü AR-GE harcamalarına ayırırken, bu oranın AB ortalaması yüzde 2 olup, ABD de yüzde 2.77 düzeyindedir. Bununla beraber AB Komisyonu, Türkiye'nin TÜBİTAK tarafından 2011- 2016 dönemi için hazırlanan Ulusal Bilim Teknoloji ve Yenilik Stratejisi'yle Ar-Ge de önemli bir atılım yapacağını düşünüyor, Türkiye'den Ar-Ge yoğunluk oranını 2020 yılında yüzde 1,7'ye çıkartmasını bekliyor, AB.

Çizelge 1. Türkiye'de Antepfistığı Üretim İstatistikleri
(Son Yirmi Yıllık Gelişme)

Yılı	Ağaç Sayısı (000) Adet		Üretim Miktarı (Ton)
	Meyve Veren	Meyve Vermeyen	
1992	22 000	16 600	29 000
1993	22 948	17 883	50 000
1994	23 340	18 349	40 000
1995	23 850	18 910	36 000
1996	24 480	19 600	60 000
1997	25 340	19 200	70 000
1998	26 050	17 500	35 000
1999	26 380	16 630	40 000
2000	25 445	16 875	75 000
2001	25 900	16 400	30 000
2002	26 200	15 800	35 000
2003	26 300	16 400	90 000
2004	26 500	16 000	30 000
2005	28 000	18 491	60 000
2006	28 264	18 462	110 000
2007	28 464	14 939	73 416
2008	28 668	14 033	120 113
2009	30 144	11 461	81 795
2010	29 617	10 562	128 000
2011	30 868	10 419	112 000

ve Politikalar Genel Müdürlüğüne bağlı 47 Araştırma Enstitü- İstasyonu Müdürlüğü bünyesinde çalışan çok sayıda araştırmacı personel, tarımın değişik alanlarında yıllardır araştırma geliştirme çalışmaları yapmaktadır.

Etki değerlendirme anket çalışmaları

Dünya antepfıstığı üretiminde İran ve ABD den sonra üçüncü sırada yer alan ülkemiz, toplam dünya üretiminin yaklaşık % 14'ü sağlamaktadır. Ülkemizin, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesinin önemli meyve türlerinden biri antepfıstığıdır. Antepfıstığı yetiştiriciliği değişik konularında da

verin ise; 1,78 Kg/ağaç dan, 4 Kg/ağaç ulaşmış olup, ağaç başı verim artışı; 2,25 kat olmuştur. (Çizelge 1) Kuşkusuz bu artışta Antepfıstığı yetiştiriciliği konusunda yapılan Ar-Ge çalışmaları sonucu elde edilen yeni bilgi ve tekniklerin yetiştiricilikte uygulanmasının önemli katkısı

zey yenilikçi antepfıstığı yetiştiricilerinin diğer yetiştiricilere göre dekardan yıllık asgari; 405 TL/da/yıl net gelir farkı elde ettikleri belirlenmiştir. Antepfıstığı yetiştiriciliği konusunda yapılan Ar-Ge çalışmaları sonucu elde edilen ve uygulamaya aktarılan Ar-Ge sonuçları ve

Çizelge 2. Antepfıstığı Yetiştiricilerinin Yenilikçilik Düzeylerine Göre Dağılımı (%)

	G.ANTEP	Ş.URFA	ADİYAMAN	K.MARAŞ	TÜRKİYE
Yüksek	72.23	58.88	53.33	50.00	62.08
Düşük	27.77	41.12	46.67	50.00	37.92
TOPLAM	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

yıllardır Ar-Ge çalışmaları yapılmakta olup, yapılan Ar-Ge çalışmaları sonucu elde edilen yeni teknik ve uygulamaların; yayılma durumu ve çiftçiler tarafından benimsenme düzeyi araştırılmıştır. Bu konuda yapılan Ar-Ge çalışmaları sonucu elde edilen ve uygulamaya aktarılan yeniliklerin çiftçi bitçesine ve ülke ekonomisine katkıları yapılan etki değerlendirme çalışmasıyla ortaya konulmuştur.

Ülkemizin toplam antepfıstığı üretimi son yirmi yılda 40.000 ton/yıl'dan 120.000 ton/yıla yükselmiş olup, toplam üretim üç kat artmıştır. Ağaç başı kuru kırmızı kabuklu

olmuştur. (Çalışkan ve Ark.2012) Türkiye'de antepfıstığı yetiştiren üreticilerin yenilikçilik düzeyi, üretimde öne çıkan illerde % 50-72 arasında değişmekle birlikte, Türkiye genelinde antepfıstığı yetiştiricilerinin % 62'sinin yenilik ve Ar-Ge sonuçlarını uygulamaya yakın yüksek düzey yenilikçi üreticiler oldukları belirlenmiştir. (Çizelge 2) (Çalışkan ve Ark.2012)

Ar-Ge sonuçları ve yeniliklerin yetiştiricilikte kullanılmasının çiftçi bütçesine ve ülke ekonomisine katkıları yapılan etki değerlendirme çalışması ile belirlenmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucu; Yüksek dü-

zey yeniliklerin ülke ekonomisine yıllık asgari; 477. 827. 100 TL/ yıl katkı sağladığı belirlenmiştir. (Çalışkan ve Ark.2012)

Kaynaklar

TÜİK Tarım İstatistikleri
AB Komisyonu İnovasyon Birliği
Rekabet Raporu 2011
Mustafa ÇALIŞKAN, Mustafa ATLI, Kamil SARP KAYA, H.Cem BİLİM, Nilgün KALKANCI (2012) Antepfıstığı İşletmelerinde Yeniliklerin ve Araştırma Sonuçlarının Benimsenme Düzeyleri ve Etki Değerlendirmesi